

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, October' 2-dikán 1818.

Orosz Birodalom.

Az Orosz és Persa Udvarok között még 1814-ben készült békeségkötést, a mely Enropában mind ez ideig kihirdetve nem volt, most közlik a' közönséges levelek, mint itt is következnek: —

A' Mindenható Istennek nevében!

Ő Cs. Felsége a' legfelségesebb és leghatalmasabb nagy Ur, az egész Orosz Birodalom' Császára és egyedülvaló Uralkodója, 's ő Felsége a' Padischa, Persia' Uralkodója és Országlója, az ő alattvalóikhoz viseltető Fejedelmi szeretetből mind ketten igazán ohajtván azt, hogy a' hadakozás' inségének, melytől mind kettőjök' szíve oly igen irtózik, véget vessenek, 's azt a' bátorságos békeséget 's jó szomszédsági barátságot, mely az Orosz és Persa birodalmak között elejtől fogva fennállott, helyreállítsák, ezen igazságos és használatos munkára meghatalmazott Biztosokat kinevezni jónak találták, tudniillik: Ő Felsége az Orosz Császár R t i s c h t s c h e w ő Excellen-tziáját, a' maga General-Lajtnántját, a' Grusiniában 's a' Kaukasus hegyek mellett találtató seregek' fő Vezérét, a' Kaspiumi kis hajók' serege' Kommandánsát, a' szent Newszly Sándor Rendje' Ritterét, 's a' szent Anna első és a' szent Nagy Mártyr 's győzedelmét szerző György Rendje' negyedik rangú Ritterét, és egy ily felyülírásos kardnak: *Vitézségért*, birtokosát — Ő Felsége a' Persiai Schah

pedig a' maga elévaló és nagy tudományú Mirsa Abdul Hassan Chánját, a' Török és Anglus Udvaroknál volt Követet, kiválosztott Persiai Vezért, a' Monarkhia' legmegbizottabb tisztviselőjét, a' Persiai Felséges Udvar titkos dolgainak Tanácsosát, ki egy Vezér - familiából vette származását, a' Persa Udvarnál második rangú Chánt, 's megkülömböztetett kegyelmességek' jeleinek, úgy mint egy gyémántokkal felékesített handzsárnak és kardnak, gyémántokkal himzett Schálból készült köntösöknek, 's hasonló nyergeszerszámoknak, birtokosát. Ehez képest mi fenn-nevezett meghatalmazott Biztosok, Gulistánban a' Karabagi vidéken a' Seive vize mellett összejutkezevén, minelutánna meghatalmazó irásainkat egymástól általtseréltük, 's mindenikünk különkülön, a' mi Urainknak neveliben készítettendő békeséghez 's barátságához tartozó mindenféle környulállásokat megfontoltunk volna, a' következő Tzikke-lyeket dolgoztuk - ki és határoztuk - meg örökkévalóképpen:

I. Tzik. Az Orosz és Persa birodalmak között eddig fenn állott ellenségeskedések 's egyenetlenkedések ezen Alkú által mostantól fogvást megszüntettetnek, 's örökös békeség, barátság 's jó egygetértés álljon - fenn ő Felsége az egész Orosz birodalom' Országlója 's ő Felsége a' Persiai Schah, örökösök, 's az ő mind kettőjök' Országlószekeik között.

II. Minthogy előgygyezés által a' két Hatalmasságok között már kitsináltott az, hogy a' békeség ezen funda-

mentomos feltételen: *Status quo ad praesentem*, köttetessék-meg, az az, hogy mind két résznek birtokában azoka' tartományok, Chánságok, és vidékek maradjanak-meg, a' mellyek most telyesen az ő hatalmában vannak, chezképpeszt a' következő határlinea álljon fel mostantól fogva a' két birodalmak között:

III. Ő Felsége a' Schah, az ő Orosz Császári Felségéhez viseltető jó indulatjából, valamint a' maga személyében úgy azoknak nevekben is, kik utánna a' Persiai thronusra következni fognak, a' következő Chánságokat az Orosz birodalomhoz tartozóknak lenni, megesméri, úgy mint: A' *Karabag* és *Ganschin* Chánságot, melly most *Ersébet pol* nevezet alatt egy tartománytá tététt, úgy *Schekin*, *Schirvan*, *Derbent*, *Kubin*, *Bakin*, és *Talischin* Chánságokat, ezen utolsónak mind azokkal a' tartományokkal egyeteniben, mellyek most az oroszok' hatalmában vagnak; mind ezeken kívül továbbá: egész *Daghestan* és *Grusiniát*, a' *Schuragel*, *Imiretien*, *Gurien*, *Mingrelien*, és *Abschasion* nevű tartományokkal egygyütt; hasonlóléppen az ezen határ és a' *Kaukasus* határlincája, 's az ezen utolsó lineához és a' *Kaspium* tengerhez rúgó minden vidékekkel 's tartományokkal egyetemben.

IV. Ő Felsége az Orosz Császár a' Persiai Schah eránt viseltető hajlandóságának 's azon tiszta egyenességű kívánságának bizonyságául, hogy Persiában, ezen szomszéd országban, az egyedül való uralkodói Hatalmat állandó fundamentumra helyheztetve lenni szemléhesse, a' maga 's utánna következő Örökösinek nevekben ezennel mindeneknek tudtára leköttelezi magát: hogy a' Persiai Schah azon síjának, kit ez a' Persiai birodalom' Örökösévé lá fog nevezni, szükséges esetben segítségére leszzen, hogy a' Persiai birodalom' dol-

gaiba általjában semmi idegen ellenség magát belé ne avassa, és hogy a' Persa Udvar, a' Felséges Orosz Udvar' segedelme által megerössítessék. Egyéberánt, ha a' Schah síjai között a' Persa birodalomra nézve veszedés találna támodni, ebben az Orosz birodalom nem fog részesülni mind addig, míg ezért ötet az Uralkodó Schah meg nem keresi.

V. Az Orosz kereskedő hajóknak valamint eddig úgy ennekutánna is jusok leszen a' *Kaspium* tenger' partjai mellett evezni 's azokhoz kikötni. A' mellett, ha ezek hajótörést szenvedni találnak, őket a' Persák barátságosan segíteni köteleztetnek. Ugyan azon jussal, hogy a' *Kaspium*' tenger' partjai mellett evezhesenek 's az Orosz partokhoz kiköthessenek, a' Persiai hajók is valamint eddig, úgy ennekutánna is birjanak, 's hajótörés' idején ők is hasonlóléppen segítsenek. Minthogy a' hadakozás előtt, békeességben 's minden időben egyedül tsak az Orosz hadi zászlók lobogtak a' *Kaspium* tengeren: chezképpeszt ezen régi jussal ennekutánna is tsak ők birjanak, kiszorítólag, úgy hogy az Orosz Hatalman kívül a' *Kaspium* tengeren semmi más Hatalmasság' hajója ne evezhesen hadi zászlóval.

VI. Mind két részről való foglyok, valamint a' hadi foglyok úgy az elvitt lakosok, a' kereszttyének úgy mint minden egyéb vallásuak, ezen Kötés aláíratatásától számlálván három hónapok alatt visszaadattatnak, 's minden úti szükség eszközökkel, pénzrel, eleséggel felkészítette, Karakdisig küldettetnek.

VII. A' fenn mondattatokon kívül a' ba is megegygyeztek ő Felségek, hogy Ministereik, kik szükséges esetekben az ő Felségek' lakhelyeikre küldettetnek, a' rájok bizatott tárgyakhoz képpeszt fogadtassanak; 's az ő Ágensceik 's Konzuljaik, kiket ők az eddig való módon a'

városokban a' kereskedés' oltalmazására nézve a' hol nékiek tettik, tartani fognak, de a' kiknek kisézőjük legfeljebb tíz emberekből állhatnak, mint meghitelezett tisztviselők rangjukhoz illő tiszteletben 's betsületben tartassanak, 's meg kell parantsolni, hogy őket ne' csak meg ne bántás, hanem megbántatván az ő feladásokra nékiek részrehajlás nélkül való teljes igazság tétetessék.

VIII. A' mi ő Felsőeknek azon alattvalóik' kereskedését illeti, kik ő Felsőektől vagy a' határszáron lévő Kommandánsaiktól arra való bizonyáglevelet mutathatnak, hogy ők valóságos kereskedők 's Orosz vagy Persa alattvalók légyenek, ezeknek megengedtetik, hogy a' Fels. békálló Hatalmasságok' Státusaiha szabadon bemennyenek, ott lakjanak, 's ott kereskedést folytassanak, valamedig csak nékiek tettik, 's onnét hasonlóképpen minden akadályoztatás nélkül vissza is térhessenek. Ők az Orosz birodalomhoz tartozó városokból Persiába, vagy innét oda vitt jószágokat, eladhatják 's egyéb jószágokért feltserélhetik. Valamelly Persiába ment vagy ott lakó Orosz alattvalónak meghalálózásakor, az ő minden ingó és ingatlan vagyona, mint a' mellyek egy barátságos Hatalmasság' alattvalójának tulajdonai, az első az ő társainak vagy rokonainak minden időhaladás vagy eltittkolás nélkül, törvényes módon, nyugtató irás mellett, adattasának ki, az utolsókat pedig (az ő ingatlan vagyona) az említett rokonok, annak kinek tettik 's önnön kívánságokkal 's hasznokkal megegyezőleg eladhassák, éppen úgy, mint ez a' dolog az Orosz birodalomban és mindenütt történni szokott, akármelly Hatalmassághoz tartozott valaki, a' ki meghalt.

IX. Az Orosz kereskedők által a' Persa kikötő helyekbe vagy városokba vittett jószágokért, 100 forintra ötnél több vámot nem kell venni, és ezt nem kell

másodszor is kívánni. Hasonló történik az Orosz birodalomban a' Persákkal.

X. Midőn a' kereskedő jószágok az alküvő Hatalmasságoknak kikötőhelyeikbe, vagy partjaikra, vagy pedig a' szárazon lévő úton a' végvárosokba megérkeznek, a' kereskedőknek teljes szabadság engedtetik költsönösen arra, hogy jószágait eladhassák, másokat felvásárolhassanak, vagy a' magokét másokért eltserélhessék, a' nélkül, hogy arra a' Vámos tisztektől vagy az előre-felvásárlóktól engedelmet kellessék nyerni, minthogy ezeknek kötelessége abba áll, hogy a' kereskedés' dolgának gátolódás nélkül való folyására vigyázzanak.

XI. Ezen Alkunak aláíratatása' után mind a' két Fels. Hatalmasságok' teljes hatalmü Biztosaji minden szükséges helyekre haladék nélkül küldjenek tudósításokat és parantsolatokat, hogy az ellenségeskedés azonnal mindenütt szűnyön meg.

A' jelenvaló, Persa fordítással két azonos értelmü exemplárokban készült, a' Fels. alküvő Hatalmasságok' Biztosai által aláíratott, az ő petséjekkel megpe-tseltetett, általok költsönösen általtserélletett, örökös békességi kötés, ő Felsége az Orosz Császár 's ő Felsége a' Persai Schah által, megerősítették, 's az ő Felsőek tulajdon aláírásaik által közönségesen ratifikáltatik. Az Alkü' ratifikáltott exemplárjai pedig a' Fels. Udvaroktól a' magok' fenn-nevezett Biztosáiknak három hónapok alatt kezeikbe küldtetnek. Kötöttet *Gulistánban* a' Karabagi vidéken, a' Kristus' születése után az ezer nyoltzszáz tizenbarmadik esztendőben Október' tizenkettődikén, a' Persa számlálás szerént az ezer kétszáz huszonnyoltzadik esztendőben a' Schah hónap' huszonkilentzedik napján.

Ch a m p d' Asyle.

Már meghatározták Ujságiróink, hogy

Champ d'Asile, és nem Champ de l'Exile légyen ezen Fr. plánta népek a' neve. — Mint Angliában úgy Frantziaországban is két főbb tulajdonságú és nevzetű újságlevelek találhatók; ott Ministerialis és Ministerekkel ellenkezők (Antiministerialisok), itt pedig Ultrák és Libcrálisok. Az Ultrák között legkitettségűbbek a' *Quotidienne* és a' *Journal des debats*. Ez az utolsó szembe-tűnő tsufolodással irt mostanság erről a' Champ d'Asyle nevű plánta nemzetről. — „Ez, úgy mond, csak egy 120 szzbad személyekből és valami száz Indusokból 's Szeretsenelkből álló birodalom; a' régi *Roma'* fundáltatását akarják velle majmolni. Jó lenne, hogy az új időbéli Frantzia nagy politikusok közzül valamelyik oda menvén, ott egy N u m á t vagy S o l o n t játzodják. Mi nem bánnyuk, ha Európából minden rossz szívű emberek *Champ d'Asyle*-be viszik is a' sátorfát; minthogy ebből haszon inkább mint sem kár fog azokra következni, a' kik Európában maradnak, 's több effélék.“ — De más írók másképpen gondolkoznak. A' liberális *Journal de Paris* így fejezi ki gondolatját: — „Nem illik Frantziákhoz, hogy Frantziákat, kik más ég alatt keresnek békességet 's hazát magoknak, így kigunyoljanak. Nem lehet, hogy az Országlószék azoknak kitsufoltatását, megbántatását, kik magokat a' számlivettetés kemény törvényének engedel-mességgel alája adták, helybe hagyja; 's nintsen senkinek jussa arra, hogy a' szerentsétlenek' szerentséllenségét alacsony tsufolodás által még terhesebbé tegye.,,

Tudtunkra még egy író sem adott ki ezen Frantzia plántásokról oly figyelemre méltó leírást, mint a' Frantzia *Minerva*. Az ő szavai ezek: —

Azon Frantziáknak, kiket az 1814-től fogva előfordult történetek Amérikába vezérlettek, az Északi Amériikai Egy-

gyesült Státusok' törvényhozó gyűlésének egy végzése által a' Mississipi vidékein Mobile és Tombigbee mellett 100,000 hold vidék rendeltetett vala a' megtelepedésre. Minden katona kapott, rangja szerént, egyegy darab földet. Minthogy azonközben a' Frantzia tiszték, mikor Amérikába megérkeztek, nagyobb részint nem csak hogy nagy szegénységgel küszködtek, hanem megérkezések után kevés hónapok alatt, a' gazdáiknál, kiknél Philadelphiában, Bostonban, New Yorkban 's más városokban megszállva voltak, terhes adósságba is verték magokat, melyből ki nem menekedhetek volna különken, ha csak arra reá nem állottak volna, a' mit nékiek némely Amériikai lakosok ajánlottak, hogy engedjék által nékiek a' Congressustól kapott földjüket, és ők nem csak hogy az ő adósságaikat kifizetik, hanem azon felyül még költsön is adnak keveset nékiek. Mit tehettek szegények egyebet? elfogadták az ajánlást. De mi lett a' következése? az, hogy a' Congrestől kapott vidéknek egyhated része alig maradott meg Frantzia kézben, a' többi mind azoknak az Amériikaiaknak kezekre birt, kik pénzt adtak vala nékiek, a' melly környülállás egészszen semmivé tette azon tehetősebb 's egészszen Frantzia gondolkodású Frantziák' plánumát, kik ezen plánta népnek megszállításán iparkodtak. Ezek tiszta Frantzia koloniát akartak fundálni. Azon Generálisok 's egyéb tehetős tiszték, kik e' végre egy kis töke pénzt összcgyűjtöttek vala, azért, hogy hazájoktól ily mecszse esve is tsupa hazájokfjai közt lakhassanak, más nyelvű, más szokású 's rendtartású emberekkel összcselegyedve szemlélték magokat. Mi volt tehát egyéb hátra, hanem hogy ismét más plánnmot gondoljanak czéljok' elérésére? Más lakhelyet választottak, a' hol csak magok idegen sogorok nélkül élhessenek. E' végre a' két Lallemand Generálisok' né-

hány okos tisztelők megvizsgálták a' szomszéd tartományokat, 's úgy találták a' dolgot, hogy nékik egy tartomány se volna alkalmasabb mint *Texas*, a' Meksikói öböl mellett, *Trinidad* és *Del-Norte* nevű vizek között. Ennek földje termékeny, klimája szép és mérsékelt; próbákat is tettek, mellyek mind szerentesen ütöttek-kí. Tehát meghatározták, hogy itt telepednek-le. Az ifjabbik *Lallemant* azonközben elvette *Gerárd István* nevű Amériki 40 millió Frankokkal bíró igen gazdag kereskedőnek testvére' leányát 's egyedül való örökösét, a' melly környülállás nagyon segítette őtet abba, hogy testvérel egy társaságban ezen új próbájakat végrehajthassák, 's magokat a' plánta nép' fejévé tehessék.

Első lépések, mellyeket tettek a' volt, hogy szándékjokról egy előadást készítettek, 's azt az Amérikán lévő Spanyol Követ által a' Madridi Udvarnak elejébe terjesztették. Az előadás summája ez: —

„Ők (a' két *Lallemant*) 's az Amérikába futott több Frantziák, *Texas* tartományába letelepedni akarnak. Mint-hogy a' Spanyol Országlószerék proklamatioji által minden rangú és országbéli plántások meghivattattak, hogy a' Spanyol tartományokba telepedjenek-le: chezképpest örömmel fogja ő *Catholicus* Felsege hallani, hogy agy oly pusztá tartományában plánta nép fundálódik, a' melly egyedül tsak szorgalmatos lakosokat vár, hogy belölle a' világon egy legszebb és legtermékenyebb tartományt tsináljanak. Azon emberek, kikből ezen plánta nép áll, minnyájan hajlandók arra, hogy a' Spanyol országlást megismerjék, hogy néki hódoljanak, hogy minden terheket viseljenek, 's néki jövedelmeikhez mérsékelt adót fizessenek: tsak azt a' just kériki magoknak, hogy magokat tulajdon törvényeik szerint kormányozhassák, semmi féle Spanyol Kor-

mányozónak engedelmesskedni ne tartozzanak, 's magoknak tulajdon katonai systemát tarthassanak. Ha a' Spanyol Udvar a' Frantzia plántásoknak ezen kéréseiket megadja, ő is számot tarthat ezeknek szolgálatajokhoz 's hűségkekhez. Az ellenkező esetben pedig őknél élni fognak azzal a' jussal, mellyet a' természet minden emberkeknek ad arra, hogy oly esmeretlen vad pusztákat megmivelhesse-nek, a' mellyeknek bírásaért őket senki meg nem támadhatná. Az ő jusaik ezen tekintetben bizonynyal sokkal gyökeresebbek, mint a' milyeknek a' Spanyolokéik voltak, mikor Amérikát elfoglalták, mint-hogy ezek tsak azért mentek volt oda, hogy a' szabad országokat erőszak által a' magokéjivá tegyék, őknél pedig (a' Frantziák) most azért mennek, hogy vad pusztákat megmiveljenek 's termékenyekké tegyenek. Egy szóval, őknél eltökéltették magokban, hogy, akár miképpen üssönki a' dolog, *Texas* tartományában állandóképpen letelepedjenek.“

Lallemant Generálisokscmmi váloszt nem kapván ezen előadásra, hozzá fogtak plánumpjoknak végrehajtásához; a' Frantziákat, kiket a' szükség vagy kénstelenség Amérikába hajtott vala, magokhoz tsatolták; az expedizioara költséget adtak; *Philadelphian*ban egy hajót felkészítették, hajós legényeket gyűjtöttek reá, 's 500 embert ezen hajón a' Meksikói öbölbe *Galveltonhoz* szállítottak, kikhez a' Generális *Rigaud* vezérlése alatt nem soká más 500-zak érkeztek-meg. Az idősb *Lallemant* (Károly) ki a' megtelepedés' helyére már előre elment vala, mint gazda fogadta az érkezőket, utasításokat adott elcikkbe, míg azalatt az ő ötse, a' ki *Uj-Orleansban* maradott vala, ott szántásvetéshez való műszereket, vetni való magot, elültetni való tsemelékot, plántákat, 's minden féle egyéb keszületeket özsze vásárlott, 's *Galvestonba* küldött. Első foglalá-

tosságok a' volt, hogy földet oszszanak-
 ki a' plántások között; minden tiszt kap-
 ott husz □ höld földet a' 'Trinidad'
 vize mellett, és minden egyebet, a' mi
 egy lakó háznak építésére 's a' neki ju-
 tott földnek megmivelésére kívántatik.
 Mindenek hozzá nyultak a' munkához,
 's a' plánta nép' organizáltatása ckkép-
 pen elkezdődött. Ily meszsze lévő vad-
 pusztaságon telepedvén-le, 's kétségkí-
 vül, hogy a' körültek elszéledve lakó-
 népeket megnyugtassák, 's nékiek a' ma-
 gok gondolkodása' módjáért mintegy va-
 lamelly zálogot mutassanak, letelepe-
 dések' helyét *Menedék' mezejének* ne-
 veztek, 's egy proklamáziót tettek kö-
 zönséggé (mellyet már mi is kiadtunk).

Ezén plántások tsak Frantziákat vagy
 oly nemzetbeli emberket vesznek-be ma-
 gok közzé, kik a' Frantzia fegyveres se-
 regek között szolgáltak. A' ki maga fe-
 lől ezen két tulajdonságot megmutathat-
 ja, mennyen egyenesen Uj-Orleans vá-
 rosába, a' hol mindent kap a' mi a'
 Champ d' Asylébe való menetelre szük-
 séges. *Texas* oly termékeny tartomány,
 hogy közönséges esztendőben egy ga-
 bona-szem 150-nel fizet. A' tőzör-nád
 és pamuk (gyapott) igen jól teremnek;
 's nem ok nélkül reménlik, hogy kávéfa
 ültetéssel is szerentsések lesznek az új
 lakosok. Az erdők tele vannak minden-
 téle állatokkal, kiváltképpen vad lovak-
 kal, mellyek az Arabs lovaknál sem ere-
 jekre se' könnyúségekre nézve nem alább-
 valók. Egy oly vidéken, melynek hosz-
 szá (kétségkívil a' part mellett) száz, 's
 szélessége az ország' belső részei felé
 száz-ötven mértföldnyire terjed, tsak va-
 lami 7 vagy 8 ezer eredeti lakosok (In-
 dusok és minden féle kortsok) laknak,
 a' kik ott *Watschinager*eknek ne-
 veztetnek; szánakozásra méltó sorsú gyá-
 va emherek. Egy törzsök nép találatik
 az egész véghetetlen kiterjedésű vidéken,
 melly a' többek közzül kitetzőleg mun-

kás és hadakozó. Ennek neve *Coman-
 ches*; e' szüntelenül hadat folytat a'
 Spanyolok ellen. Nagyon gyűlöli őket,
 's ezért lehetetlennek tartják meghódol-
 iathatását. Ellenben ugyan ezen törzsök
 belüli emberek nagy hajlandósággal visel-
 tetnek a' Frantziákhoz; attól az időtől
 fogva szeretik és betsülik őket, mikor
Louisianát Frantziáország birta. Ezek
 még arra is hajlandók, hogy az új lako-
 sokkal szövetségbe álljanak. Azonközben
 ki tudja, hogy valyon Spanyolország is,
 ámbár a' *Lallemant* testvérek' kérelmére
 a' Spanyol Udvar semmit nem válasz-
 lott, alattomban nem jó szívvel szemlé-
 li-e ezen Frantziáknak idevaló letelepe-
 déseket. Úgy látszik azonközben, hogy
 az Egygyesült Státusok' Országlószéke
 azon *Contractus'* ereje szerént, mely-
 nél fogva *Louisianát* Frantziaországtól
 1805-ban megvette, valami just akar for-
 málni *Texas* tartományához. Jussát a'
Trinidad két partjain valami 30 mért-
 földekig akarja kiterjeszteni a' belső vi-
 dékekre. Mondják, hogy az Egygyesült
 Státusok azért kívánnák ezen kiterjesz-
 kedést, hogy az által valamely he-
 gyekhez akarnak közelíteni, mellyekről
 azt tartják, hogy sok arany van benne,
 mellyeknek kiásásához még senki hozzá
 nem fogott.

Szent Ilona.

Mikor Napoleon Bonapartét ezen szig-
 getre vitték, ő a' hajón volt Orvosnak, ki-
 nek neve *O-Meara*, magaviseletét meg-
 kedvelvén, ennek ajánlást tett, hogy
 mint házi Orvos maradjon nálla; ez
 az ajánlást elfogadta, 's Bonaparte a'
 Kormányozójtól is megnyerte, hogy a'
 nevezett Orvos, mint az ő házi Orvo-
 sa a' szigeten maradhasson. — A' *Lon-
 doni* legujabb levelekben olvassuk, hogy
 ezen Orvos úr, ki a' Státusok' nagy fog-
 lyának Sz. Ilona szigetén mind ez ideig
 Orvosi gondját viselte, a' *Griffon* nevű

hajón Aug. 2-dikán útnak indulván, Sept. 10-dikén Angliába a' Plymouthi kikötőhelybe megérkezett. A' szigetről lett eltávozását az okozta, hogy a' Kormányzóval *Hudson Lowével* nem egygyezhetett. Egycetlennkedéssék tárgya felett hosszszas levelezés folyt köztök, melly levelezést Ó-Meara Londonba küldvén, azt ott a' Morning Chronicle nyomtatásban világ' elejébe botsátotta, 's egyéb újságokban is kijött a' leveleknek valami rövid summázatok, mellyekből, mint Ó-Meara erőssíti, úgy látszik: hogy tőlle azon beszéllgetésekről is számot akart venni *Hudson Lowe*, mellyeket Ó-Meara Bonapartéval 's az embereivel folytatott, mellyeket Ó-Meara, mint Orvos és nem Kém, telyességgel megtselkedni nem akarván, ebből következett végezetre, hogy nékie a' Bonaparte' 's hozzátartozók' orvoslásáról lemondani 's Angliába vissza jőni kelle; a' melly dolog kétségkívül a' Parlamentumban környülállásos vizsgálás alá fog vétettetni. — Ó-Meara egyenesen kinyilatkoztatván, hogy kész inkább Angliába vissza menni, mint sem oly megalatsonyító feltételek alatt, mint Hudson Lowe kívánnya, mint Orvos a' Bonaparte házába bejárni, azután más Orvosokat akart a' nevezett Kormányzó a' foglyokhoz jártni, kik közt valami Baxter nevűt is neveznek, de Bonaparte ezek közzül egygyet is magához be nem botsátott; míg végre a' Conqueror nevű Lincshajó Orvosa *Stochoe* úr ajánltatván, ezt elfogadta, 's most e' jár hozzá. A' *Conqueror* a' Sz. Ilonai mostani Admirális Pamplin' hajója. — Ezen szigeten va-

lamint szintén az e' tájon le's fel evező hajókon, a' vérhas és a' májnyavaja kezdett nagyon uralkodni. A' hajóslegényeket nagyon vésztegeti. *Bonaparte* maga is májnyavajában szenved, mellyet az által maga terhesit nagyon, hogy azolta, a' miolta a' mostani Kormányzó az ő kijárása' határait megszorította, telyességgel nem jár - ki. Már a' Calomellel való élésre reá vette magát, melynek eleinten nagy ellensége volt. Négyyszer veszi napjában.

Elegyes Dolgok.

A' Svéviai Mercurius azt írja, hogy a' Badeni Nagyhercegségben a' szabadsággal elbotsátatott katonákat Rege mentjeikhez hirtelen vissza hívták.

Az Anglus Ministeri Kurir ezeket jegyzi-meg: A' Frantzia öszeesküdtek' elő kikérdeztetése nemhogy elnyomattott volna, de még nagyobb szorgalommal folytatatik 's több-több jő - ki ellenek. Bretagne tartományából kedvetlen hírek érkeztek. Ismét Vendei tsoporok organizáltattak, kik le's fel járván az olykastélyok előtt, mellyek a' revolúzió alatt más birtokosokat kaptak, megállván, ezek ellen fenyegetődznek; nyomtatott proklamátziók által is hirdetik boszszuálló plánumaikat. A' Bretagnei *Ultrákkal* a' Gardi departament' Ultráji is egygyelértésben vagynak: de mind ezeknek a' gyávaságoknak főzőjit megtalálálja az Országlöszék. — *Vitrollest*, mint tanut kérdőre vonták a' Canuel' dolgában. Ezt és Chapdalaint, szorosabb fogságba vitték.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Sept. 29-dikén 236 — 30-dikán 234½ — Oct. 1. napján 236 — forintot.

A' Marhahúsnak fontja Bétsben, Octoberre, 17 krajtzárra határozatott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

E r d é l y.

Deésről, Belső Szolnok Vármegyéből.

Alig hogy feltserélte Méltóságos Gr. Hallerkői Haller István úr ó Nagysága az Alsó Fejér Vármegyei Fő Ispányi Széket, Nemes Megyénk' Fő Ispányi Székével, azonnal czélos munkásságának láthatóvá lett szép következései a' közönséges igazgatás ágaiban mint egy új erőt és életet öntöttek. — Közinkbe lett szerentsés lépése után, ez előtt 3 esztendővel első figyelmetességét fordította a' tisztelt Gróf úr Nemes Megyénk' s régiségéről nevezetes Városunk' köz igazgatásának czélos megjobbítására 's ezután régi Városunknak külsőképpen is lehető szebbítésére. Melyre nézve eddig a' sár, 's egyéb tisztátalanság miatt szinte gázolhatatlan útszáinknak kövekkel lehető kirakásokra, 's az eddig sok disztelen épülettskéekkel és színckkel telyes piaizunk' nagyobb, tsínosabb, és czélósabb épületekkel lehető diszes' bítésére, nyomos rendeléseket tenni méltóztatott.

Be sok szép linézésekre adott tsak ez is Városunk' lakosainak alkalmatosságot a' következő időkre nézve. Deés Városra ugyan is szerentsés fekvésére nézve idővel leg szebb, és leg nagyobb kereskedő Városra lehetne lis Hazánknak. Mert itt három nevezetes Völgyek jönnek össze a' Kis és Nagy Szamos Vizeivel, mellyek hajókázhatókká tétetödvén, az itt lévő Sóbányákból a' Só kihordása Magyarország felé megkönnyebbítettöcne, 's a' kereskedés minden tekintetben előmozdítottathatna. — Itt jönnek még össze a' Kolosvári, Besztertzei és Bányai posták is, mellyek az ily czél előmozdítására felette hasznosok. Mind eze-

ket, szeretett Fő Ispány Urunk, egy pillantattal által látván, Városunk' s Megyénk' jövendőbéli boldogsága fundamentumát. több efféle czélos rendelései által megvetette. De még a' tisztességes tudományok, és szép mesterségek pártfogásában is egy szükséges jó példával jelent-meg ó Nagysága Megyénk Nemesei előtt, akkor, midön a' közelebb mült nyári hónapokban a' M. Vásárhelyi Magyar Nemzeti Színjatszó Társaság, Városunk' kebelciben volt mulatása alkalmatosságával, a' Játéknözö helyet mindenkori betses jelenlétével diszesebbiteni, 's ez által mind a' Magyar Játzókat, (kik között magokat az ifjabb Székely úr, Cseh úr, és Szentiványi 'Su'sáanna aszszonyjelesen megkülömböztették) szép mesterségjelkhez bátorítani, mind pedig Megyénknek az ártatlan és nemes mulatáságok' ezen hasznos nemével, még eddig esmeretlen lakosait, a' szép Literaturához édesgetni, annak pártfogására gerjeszteni, 's így köztünk a' jobb izlést esmérteesebbé tenni méltóztatott.

Vajha édes Hazánk sok ily nagyserfiakkal ditsekedhetnék! Akkor remélnöc azt, hogy nagygyá lett szomszédink között mi is mind inkább kilátszhatnánk 's jobban jobban betsültethetnénk! — Buzgó ohajtásunk azért is az, hogy az Eg, Gróf Haller István ó Nagyságát, ki mint gyermeknevelő atya, mint polgár, mint Mánás és mint Fő Tiszt, a' maga nagy és szép tehetségeinek, mind itt nálunk, mind Alsó Fejér Vármegyében, követésre és tiszteletre méltó példáit adta, — ki Megyénket nagy böltsésséggel kormányozza, 's azt a' széprek a' tsupa kézzel fogható hasznostól illő megkülömböztetésére tanította 's naponként tanítja — számos esztendőlig éltesse!